

Kunskapsunderlag och förslag till strategier för att främja kvinnors företagande

Projektrapport inom
Program för kvinnors företagande i Skåne

**TILLVÄXT
VERKET**

Innehåll

1. Strategier för att främja kvinnors företagande.....	1
1.1 Strukturperspektiv	1
1.2 Företagandets olika faser.....	2
1.3 Strategier.....	3
1.4 Exempel	4
2. Inledning	6
2.1 Syfte	6
2.2 Mål och målgrupp	6
2.3 Disposition	7
3. RRC, entreprenörskap och företagande	8
3.1 RRC:s arbete	8
3.2 Insatser i Skåne för företag och företagandets olika faser	9
3.3 Resultat från dialogmöten	9
4. Bakgrund om kvinnors företagande.....	11
4.1 Jämställdhetsaspekter på företagande	12
4.2 Företagande utrikesfödda kvinnor.....	13
4.3 Landsbygdens företagande kvinnor	14
5. Nationella utgångspunkter	15
5.1 Företagande och entreprenörskap i Sverige.....	15
5.1.1 Sverige och EU.....	15
5.2 Sveriges jämställdhetspolitiska mål	16
5.3 Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning...	17
5.3.1 Jämställdhet och mångfald i nationella strategin	18
5.4 Regeringens arbete för kvinnors företagande.....	18
5.4.1 Ambassadörer för kvinnors företagande	19
5.5 Programmet Främja kvinnors företagande.....	19
5.5.1 Målgrupper	19
5.5.2 Delprogrammets innehåll	20
6. Regionala utgångspunkter.....	21
6.1 Företagande och entreprenörskap i Skåne	21
6.2 Jämställdhetsstrategi för Skåne län	21
6.3 Nationella strukturfondsprogrammet.....	23
6.3.1 Jämställdhet och mångfald i det nationella strukturfondsprogrammet	23
6.4 Regionala strukturfondsprogrammet	24
6.4.1 Jämställdhet och mångfald i det regionala strukturfondsprogrammet	24
6.5 Strukturfondspartnerskapet.....	24
6.6 Landsbygdsprogrammet.....	25
6.6.1 Jämställdhet och mångfald i landsbygdsprogrammets genomförandestrategi	25
6.7 RUP – Regionalt utvecklingsprogram.....	26
6.7.1 Jämställdhet och mångfald i det regionala utvecklingsprogrammet	27
6.8 RTP – Regionalt tillväxtprogram	27
6.8.1 Jämställdhet och mångfald i det regionala tillväxtprogrammet	28
6.9 Entreprenörskapsstrategi för Skåne län.....	29
6.9.1 Jämställdhet och mångfald i entreprenörskapsstrategin.....	29
7. Referenser	30

Förord

Detta är en projektrapport inom Program för kvinnors företagande i Skåne. Arbetet initierades 2005 och avslutades våren 2009. Det har genomförts i bred samverkan med andra aktörer och består av tre delar:

- ▶ Insatser för nyföretagande och företagsutveckling
- ▶ Insatser för spridning och kompetensutveckling för rådgivare
- ▶ Stöd till nätverk för företagande kvinnor.

Vi börjar denna projektrapport med att presentera resultatet. Det gör vi i form av strategimoduler som ska fungera som inspiration, stöd och vägledning i arbetet för kvinnors företagande. Här presenteras de mest väsentliga insatserna för att främja kvinnors företagande. Det strukturella perspektivet inkluderar de insatser som är generella för företagets vänner att arbeta med och tänka på. Därefter presenteras insatser för att arbeta med kvinnors företagande i företagandets olika faser. Till sist finns konkreta exempel på hur företagets vänner kan använda strategimodulerna som bas för att utveckla sitt arbete med kvinnors företagande.

Därefter gör vi en sammanfattning av Regionalt ResursCentrums arbete och de diskussioner som förts med olika aktörer. Här vill vi lyfta fram de problem och hinder som finns för företagandet och även belysa de möjligheter och goda resultat som finns. Vi vill också ge en översikt över de styrdokument, som finns nationellt och regionalt samt påvisar de möjligheter som finns i olika strategier och handlingsplaner för hur arbetet med jämställdhet, mångfald, entreprenörskap och företagande kan bedrivas i Sverige och Skåne.

Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne, RRC är en verksamhet som initierades genom ett uppdrag till Länsstyrelserna efter ett riksdagsbeslut 1994. RRC arbetar för att öka kvinnors delaktighet och synliggöra kvinnor i lokal och regional utveckling samt för att främja kvinnors företagande.

Denna rapports resultat i form av strategimoduler som stöd för arbetet att främja kvinnors företagande är baserade på RRCs erfarenheter under åren och på en bred diskussion med många av företagets vänner i Skåne.

Vi vill tacka för alla goda tankar och idéer från dessa diskussioner.

Malmö april 2009

Bodil Nilsson
verksamhetsledare RRC

Sofie Karlberg
rapportförfattare

Kunskapsunderlag och förslag till strategier för att främja kvinnors företagande
Projektrapport inom Program för kvinnors företagande i Skåne
ISBN 978-91-633-5865-4
Text: Sofie Karlberg
Grafisk form och omslag: Eva Edenby
Repro/Tryck: GL-Tryck, Kristianstad
November 2009

1. Strategier för att främja kvinnors företagande

Här presenteras de mest väsentliga insatserna för att främja kvinnors företagande. Det strukturella perspektivet inkluderar de insatser som är generella för företagets vänner att arbeta med och tänka på. Därefter presenteras insatser för att arbeta med kvinnors företagande i företagandets olika faser. Till sist finns konkreta exempel på hur företagets vänner kan använda strategimodulerna som bas för att utveckla sitt arbete med kvinnors företagande.

Olika utgångslägen vad gäller företagande innebär att det finns olika fokus på vad affärsrådgivning ska innebära. En affärsrådgivare använder sig av dominerande företagsstrategier som konkurrens- och marknadsstrategier. Dessa strategier kan småföretagaren känna igen och bekräfta relevansen av för företagets utveckling. Vad som däremot blir svårt är att omsätta strategierna i praktiken eftersom småföretagarens syn på företagande har ett annat värdesystem och en annan rationalitet än affärsrådgivarens tillväxtsyn. Utvecklingen av småföretag bör ske utifrån de drivkrafter och den rationalitet som finns hos småföretagaren, dvs. det värdesystem som företagandet och företagarens livssituation bygger på.¹

1.1 Strukturperspektiv

Utifrån ett strukturellt perspektiv på de företagsfrämjande aktörernas arbete finns viktiga kunskaper som är gemensamma, oavsett vilken fas företagaren befinner sig i. Samarbete mellan företagsfrämjande aktörer är en av dessa och skapar förutsättningar för samsyn, transparens och erfarenhetsutbyte för att gagna företagaren och den blivande företagaren.

Att förmedla en mångfacetterad bild av vem som är företagare, hur man kan driva företag och vilken typ av företag man driver är en annan viktig del. Detta kan göras genom träffar, informationsmaterial, föreläsare etc. som man använder sig av. Vem och vilka branscher riktar man sig till? Hur ser informationsmaterial man producerar och lämnar till sina kunder ut? Vilka företagare och branschexempel använder man sig av?

Kvinnor och män driver företag i olika branscher mycket beroende på en könssegregerad arbetsmarknad och därmed blir kunskap om olika branscher viktig. Vilken tillväxtpotential finns i de branscher kvinnor verkar inom? Genom att förmedla en mångfacetterad bild blir företagande tillgängligt för fler.

Det handlar även om att ha kunskap om kvinnor och mäns olika livsvillkor och hur livsvillkoren ser ut om man är född i Sverige respektive utomlands. Utbildning i genussystem, mångfald och bemötande skapar förutsättningar för att alla blir behandlade utifrån sina förutsättningar och på lika villkor, oavsett bakgrund. Det handlar också om en ökad mångfald bland de rådgivare som företagare möter, för att bättre avspegla befolkningssammansättningen.

¹ Arenor för entreprenörskap, 2008:115

1.2 Företagandets olika faser

Definitionerna av faserna nedan är *ett* sätt att strukturera insatser för företagande. Innehållet under faserna utesluter inte andra insatser, men innehållet är det som anses viktigast och mest prioriterat utifrån ResursCentrums perspektiv och erfarenhet. Partnerskapet för kvinnors företagande i Skåne har arbetat igenom strategimodulerna och diskuterat vilka insatser som är viktigast för de olika faserna².

Strategier för inspirationsfasen – företagande som ett alternativ

Inspirationsfasen innehåller primärt insatser för grupper. Utgångspunkten är att det finns individer som aktivt söker efter inspiration/information om företagande, men det kan också finnas grupper som aldrig har sett företagande som ett alternativ och därför behöver se alternativet överhuvudtaget. Exempelvis kan det handla om studenter på utbildningar som inte präglas av entreprenöriell anda, eller anställda som jobbar inom yrken eller branscher där man traditionellt inte startar företag.

Strategier för startfasen – nu tänker jag starta företag

Utgångspunkten i strategier för startfasen är att insatserna ska rikta sig till personer som bestämt sig för att de ska starta företag. Insatserna är av individuellt karaktär eftersom utgångspunkten är individen som ska starta företag, en specifik bransch samt de förkunskaper denna person har. Det handlar således om rådgivning och eventuellt kompetensutveckling utifrån individens förutsättningar.

Strategier för driftfasen – nu driver jag mitt företag

Driftfasen innehåller insatser för grupper. Utgångspunkten är att företaget är mer självgående och primärt inte behöver individuell rådgivning utan snarare möta andra personer/företag och utveckla sina nätverk. Nätverk kan bidra till företagets fortlevnad och skapa förutsättningar för framtida utveckling. Arenor där företagare möts för att främja sina företags utveckling genom samarbete och erfarenhetsutbyte är särskilt angelägna.

Strategier för utvecklingsfasen – jag vill utveckla och bredda mitt företagande

Förutsättningarna i strategier för expansionsfasen är precis som i startfasen ett individuellt perspektiv. Utgångspunkten är att företagaren vill förändra någonting, gå från ett läge till ett annat. Det kan handla om att utvecklas personligen som företagare eller att hitta nya marknader, metoder och strategier för företagets utveckling. Därmed är det precis som i startfasen betydelsefullt med rådgivning och kompetensutveckling utifrån individen och företagets förutsättningar och förkunskaper.

² Partnerskapet för kvinnors företagande, 2 december 2008

1.3 Strategier

Strategier för inspirationsfasen	
För företagaren - gruppfokus	För företagets vänner
▶ Främja attityder till företagande. ▶ Inspiration och bredd av möjligheter. ▶ Förebilder (Ambassadörerna). ▶ Bibliotek som källa för information (boka en bibliotekarie). ▶ Träning i företagande (sommarlovsentreprenörer). ▶ Uppmuntra entreprenörskap och kreativitet i utbildningssystemet. ▶ Medvetandegöra om framtida behov (ex vård och omsorg).	▶ Arbeta mot könsstereotypa val. ▶ Eliminera fördomar om svårigheter med företagande. ▶ Utgå ifrån lokala marknadens möjligheter (kombinationsföretag). ▶ Omvärldsanalys.
Strategier för startfasen	
För företagaren - individfokus	För företagets vänner
▶ Tillgängliggöra individuell rådgivning genom att synliggöra vad som finns (t.ex. på starta eget-dagar). ▶ Individuell rådgivning. ▶ Förebilder (Ambassadörerna). ▶ Kunskap om och utbildning i affärsmannaskap (starta eget-utbildning). ▶ Mentorskap. ▶ Gruppmentorskap. ▶ Information om finansieringsmöjligheter.	▶ Öka kunskap om företagande i offentlig sektor. ▶ Engagera företagare som mentorer. ▶ Utgå ifrån lokala marknadens möjligheter (kombinationsföretag).
Strategier för driftfasen	
För företagaren - gruppfokus	För företagets vänner
▶ Kontaktytor till företagareorganisationer och företagets vänner. ▶ Förebilder (Ambassadörerna). ▶ Nätverk för erfarenhetsutbyte. ▶ Arenor för samarbete mellan företag (i marknadsföring och på mässor). ▶ Forum och nätverk med fokus på affärer. ▶ Kompetensutveckling i affärsmannaskap.	▶ Ha en målgrupp som inkluderar alla. ▶ Främja kvinnors deltagande i utbildningar, seminarier, föreläsningar och projekt. ▶ Öka andelen kvinnor i sammanhang traditionellt dominerade av män. ▶ Företagsuppföljning. ▶ Initiera företagsnätverk.
Strategier för utvecklingsfasen	
För företagaren - individfokus	För företagets vänner
▶ Förebilder (Ambassadörerna). ▶ Tillgängliggöra individuell rådgivning genom att synliggöra vad som finns. ▶ Individuell rådgivning. ▶ Mentorskap. ▶ Gruppmentorskap. ▶ Kompetensutveckling utifrån företagets och individens behov. ▶ Kunskap om nya marknader.	▶ Kunskap om nya marknader. ▶ Tillhandahållande av nätverk.

1.4 Exempel

I detta avsnitt presenteras exempel på hur olika strategier kan tillämpas för främjandet av företagande i olika faser. Exempelen synliggör vad man kan arbeta med i insatser för olika målgrupper och vad företagens vänner kan vara medvetna om och arbeta för. Detta är *ett* sätt att exemplifiera och strukturera arbetet som inte utesluter andra tillvägagångssätt.

Inspirationsfasen

- ▶ **Målgrupp:** Studenter på gymnasiet – gruppfokus
- ▶ **Möjliga strategier:** Främja attityder till företagande, förebilder, träning i företagande (sommarlovsentreprenörer) samt uppmuntra entreprenörskap och kreativitet i utbildningssystemet.
- ▶ **För företagets vänner:** Arbeta mot könsstereotypa val samt eliminera fördomar om svårigheter med företagande.
- ▶ **Exempel:** Gymnasieskolan W med praktiskt inriktade utbildningsprogram (vård- och omsorg, livsmedel, hotell- och turism samt hantverk) driver i samverkan med kommunen och lokala företag ett program för sommarlovsentreprenörer. Ett antal elever får varje sommar möjlighet att prova på att driva företag, tillgång till en lokal mentor som driver företag i samma bransch samt utbildning i företagande. Eleverna som får delta i programmet är studenter på program som vanligtvis inte ser företagande som en alternativ sysselsättningsform efter avslutad utbildning.

Startfasen

- ▶ **Målgrupp:** Personer som vill starta företag – individfokus.
- ▶ **Möjliga strategier:** Tillgängliggöra individuell rådgivning genom att synliggöra vad som finns, förebilder samt information om finansieringsmöjligheter.
- ▶ **För företagets vänner:** Öka kunskap om företagande i offentlig sektor samt utgå ifrån lokala marknadens möjligheter.
- ▶ **Exempel:** Organisationen X arbetar med information och rådgivning till personer som vill starta företag. Informationsträffarna som organisationen arrangerar för personer som vill starta företag innehåller tid för individuell rådgivning där alla deltagare får tid att beskriva sin företagsidé för att sedan bli slussad till en organisation eller en person som kan ge adekvat rådgivning utifrån individens förutsättningar och den bransch personen vill starta inom.

Driftsfasen

- ▶ **Målgrupp:** Företagare – gruppfokus
- ▶ **Möjliga strategier:** Kontaktytor till företagargrupper, förebilder, nätverk för erfarenhetsutbyte, arenor för samarbete mellan företag samt forum och nätverk med fokus på affärer och kompetensutveckling i affärsnätverk.
- ▶ **För företagets vänner:** Ha en målgrupp som inkluderar alla, främja kvinnors deltagande i utbildningar, seminarier, föreläsningar och projekt, öka andelen kvinnor i sammanhang traditionellt dominerade av män samt initiera företagsnätverk.
- ▶ **Exempel:** Näringslivskontoret i kommunen Y arrangerar varje månad frukostträffar för kommunens företagare. På frukostträffarna fokuserar man på nätverkande mellan företagarna och man bjuder in föreläsare som talar om ekonomi, branschtrender etc. samt företagare som berättar om sitt företags historia. Näringslivssekreteraren bjuder in föreläsare utifrån de branscher som finns representerade bland företagen i kommunen och har en medveten strategi för att en mångfald av personer, företag och branscher ska vara representerade.

Utvecklingsfasen

- ▶ **Målgrupp:** Personer som vill utveckla sina företag – individfokus
- ▶ **Möjliga strategier:** Tillgängliggöra individuell rådgivning genom att synliggöra vad som finns, gruppmentorskap, kompetensutveckling utifrån individens och företagets behov samt kunskap om nya marknader.
- ▶ **För företagets vänner:** Kunskap om nya marknader samt tillhandahållande av nätverk.
- ▶ **Exempel:** Organisationen Z arbetar med information och rådgivning till personer som driver företag. I samverkan med nätverk för företagare ordnar de utbildningar och driver gruppmentorskap, där grupperna består av företag från olika branscher. Nätverken synliggör organisationens kompetens för företagarna och organisationen anpassar sitt arbetssätt efter personerna i nätverken. Utifrån individens och företagets behov får deltagarna individuell rådgivning och utbildning som leder till ökad kompetens. Genom gruppmentorskapet får företagarna andra perspektiv på sina företag som leder till kunskap om nya marknader samt stöd genom gruppen.

2. Inledning

Program för kvinnors företagande i Skåne syftar till ett ökat företagande bland kvinnor samt ökad tillväxt och sysselsättning i kvinnors företag. Syftet är även att programmet ska bidra till att aktiviteterna i RTP (regionala tillväxtprogrammet), som innebär att fler kvinnor startar företag och att kvinnors företag är/blir livskraftiga och utvecklas, genomförs. En av målgrupperna i Program för kvinnors företagande i Skåne är kvinnor som vill starta företag eller är företagare, med viss prioritering av småföretagare och soloföretagare från i första hand Skåne Nordväst och i andra hand i hela Skåne. Den andra målgruppen är rådgivare som arbetar med företagsrådgivning vid nystart och företagsutveckling, finansiering samt näringslivsutveckling i kommuner och länet. Arbetet genomförs i bred samverkan med andra aktörer och består av tre delar:

- ▶ Insatser för nyföretagande och företagsutveckling,
- ▶ Insatser för spridning och kompetensutveckling för rådgivare
- ▶ Stöd till nätverk för företagande kvinnor.

Arbetet med Program för kvinnors företagande i Skåne initierades 2005 genom en kartläggning av kvinnors företagande i nordvästra Skåne och en satsning på företagsutveckling på Söderåsen inom delprojektet *uppdrag eva* (entreprenör, visionär, ankare). Under 2007 och 2008 har ett antal seminarier och utbildningar för rådgivare arrangerats, som seminarierna *Dolt företagande*, *Offentlig service i privat företagande*, *Insatser för kvinnors företagande i Skåne* samt utbildningen *Kundbemötande och rådgivning med genusperspektiv*. Programmet avslutas under våren 2009 med en utbildning i *Företagande och jämställdhet* för aktörer som arbetar med rådgivning och handläggning samt denna projektrapport.

2.1 Syfte

Detta är en projektrapport inom Program för kvinnors företagande i Skåne. Syftet är att bidra till att skapa förutsättningar för ett mer jämställt och rättvist samhälle där kvinnor och män kan förverkliga sina drömmar om eget företag och där det inte finns hindrande eller diskriminerande strukturer för att göra så. Rapporten är en reflektion över och uppsamling av de erfarenheter som Regionalt ResursCentrum för kvinnor har tillgodogjort sig och en inspiration för hur man kan arbeta för att främja kvinnors företagande och därigenom indirekt värna om kvinnors perspektiv i lokal och regional utveckling.

2.2 Mål och målgrupp

Målet är att utifrån ett resurscentralt perspektiv formulera strategier för att främja kvinnors företagande genom att beskriva de diskussioner som försiggått om kvinnors företagande inom Regionalt ResursCentrums verksamhet, RRC:s syn på entreprenörskap och företagande, entreprenörskapsstrategier nationellt och regionalt samt slutligen konkreta strategimoduler för att arbeta med kvinnors företagande. Målgruppen är de aktörer och personer som arbetar med den främjande strukturen kring företagande och entreprenörskap, det vill säga företagets vänner. Målet är att rapporten ska fungera som stöd och inspiration samt vara en kunskapsbas för de aktörer som vill arbeta praktiskt med att främja kvinnors företagande och synliggöra kvinnor som resurs i lokal och regional utvecklingen i Skåne. Den ska också fungera som stöd för Regionalt ResursCentrums fortsatta arbete med kvinnors företagande.

2.3 Disposition

Inledningsvis ges en sammanfattning av Regionalt ResursCentrums arbete och den företagsfrämjande strukturen i Skåne beskrivs. Därefter presenteras resultatet av de diskussioner som förts på dialogmöten arrangerade av Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne med representanter från kommuner, företagsfrämjande aktörer (ALMI, Coompanion, ik2, Nyföretagarcentra, KGF, LRF, Företagarna), representanter från Region Skåne samt representanter från Föreningen ResursCentrum och lokala resurscentra i Skåne m.fl. Avsnittet syftar till att lyfta fram de problem och hinder som finns för företagandet och även att påvisa de möjligheter och goda resultat som finns. Efter det ges en bakgrund till området kvinnors företagande från flera perspektiv.

Innehållet i rapporten har sin utgångspunkt i styrdokument nationellt och regionalt samt påvisar de möjligheter som finns i olika strategier och handlingsplaner för hur arbetet med jämställdhet, mångfald, entreprenörskap och företagande kan bedrivas i Sverige och Skåne. Utgångspunkter nationellt är bl.a. Sveriges jämställdhetspolitiska mål, nationellt program för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning samt de områden som Nutek³ arbetar med vad gäller kvinnors företagande och invandrares företagande. Utgångspunkter regionalt är jämställdhetsstrategin för Skåne län, entreprenörskapsstrategin för Skåne, det regionala utvecklingsprogrammet RUP, det regionala tillväxtprogrammet RTP (som Region Skåne i skrivande stund reviderar och byter namn på till näringslivsprogrammet) samt EU-finansierade program.

Resultatet presenteras i form av strategimoduler som ska fungera som inspiration, stöd och vägledning i arbetet för kvinnors företagande. Dessa finns i kapitel 1.

³ Nutek har bytt namn till Tillväxtverket fr.o.m. 1 april 2009, men kommer i rapporten att benämnas som Nutek eftersom information, texter och dokument som hänvisas till framtogs när myndigheten hette Nutek.

3. RRC, entreprenörskap och företagande

Regionalt ResursCentrum för kvinnor i Skåne arbetar för att öka kvinnors delaktighet och synliggöra kvinnor i lokal och regional utveckling, samt för att främja kvinnors företagande. ResursCentrums företagsinriktade verksamhet syftar i första hand inte till att skapa så många nya företag som möjligt utan det handlar snarare om att de som vill starta företag ska få de bästa möjligheterna att göra så. Fokus ligger därmed inte på kvantitativa mål i form av antal startade företag, utan på kvalitativa aspekter där villkoren för dem som vill starta och driva företag ska vara så bra som möjligt. Regionalt ResursCentrum arbetar inte med traditionell rådgivning eller inom de områden som rådgivningsaktörerna täcker in väl. RRC gör insatser där det befintliga rådgivningssystemet har luckor och där det finns ett behov.

Kvinnor är ingen homogen grupp, utan består av individer med olika etniska, kulturella, sociala och ekonomiska möjligheter och hinder som bör beaktas. Det är viktigt att inte homogenisera vare sig kvinnor eller invandrare, men man bör samtidigt vara medveten om de sociala kontexter och de hindrande strukturerna som är specifika för just kvinnor och invandrare. Regionalt ResursCentrum anser att kvinnor, och speciellt kvinnor med annan etnisk bakgrund än svensk som kan möta dubbel diskriminering, är personer som fortfarande måste synliggöras och vars möjligheter vad gäller företagande bör förbättras.

Att tydliggöra och förklara varför man talar om kvinnors och invandras företagande, kvinnor och invandras entreprenörskap eller socialt företagande och entreprenörskap är betydelsefullt. Vad är egentligen skillnaden mellan dessa och ”vanligt” företagande eller entreprenörskap? Genom att fokusera på normen vad gäller företagande och entreprenörskap, historiskt sett och idag, blir det tydligt vilka och vad som inte innefattas. Det kan handla om grupper som inte tillhört eller varit inkluderade i den rådande diskussionen och definitionen av företagande och entreprenörskap eller om andra värden eller drivkrafter. För Regionalt ResursCentrum är kvinnor och invandrare grupper med outnyttjad potential för företagande och entreprenörskap.

Regionalt ResursCentrum har drivit många typer av projekt. Gemensamt har varit att främja delaktighet i lokal och regional utveckling, främja kvinnors företagande och de lokala resurscentra och nätverk för kvinnor som finns i Skåne. Ett urval av projekt presenteras nedan samt en sammanfattning av de diskussioner som förts på dialogmöten och slutligen en kunskapsbas om kvinnors företagande.

3.1 RRC:s arbete

Kvinnor i livsmedelskedjan är ett projekt som drevs under åren 2003 till och med 2005 som ett av sju delprojekt i ett skånskt Equal-projekt. Projektet började med en kartläggning av behov och intressen hos företag aktiva i livsmedelskedjan, allt från odling till förädling, butik, restaurang, catering, café och storkök. Syftet var att bidra till en personlig och yrkesmässig utveckling för deltagarna.

Marknadsföringsprojektet startade 2002 och avslutades 2005 och omfattade åtta olika utbildningar i marknadsföring med sammanlagt 428 utbildningsplatser. Projektet togs fram utifrån önskemål och behov från kvinnor som driver företag att utveckla sina kompetenser i marknadsföring.

Från idé till handling var ett projekt som drevs mellan 2005-2006 och syftade till att utbilda samhällsentreprenörer och eldsjälar. Genom kunskaper, erfarenhetsutbyte och inspiration skulle deltagarna stå bättre rustade i att vara en motor i sitt lokala resurscentrum, sin förening eller organisation för att utveckla och driva projekt som utvecklar föreningen, samhället och sysselsättningsmöjligheterna lokalt.

Program för kvinnors företagande i Skåne, som denna rapport ingår i, är ett treårigt projekt som innehåller en mångfald av insatser för att främja kvinnors företagande i Skåne. Programmet har tre delar: insatser för nyföretagande och företagsutveckling, insatser för spridning till och kompetensutveckling för rådgivare samt stöd till nätverk för företagsamma kvinnor. Inom programmet utvecklas nya metoder, som exempelvis Klippkortet (se Rådgivning – kvinnors företagande).

Affärsutveckling genom samverkan är ett pågående projekt i Skåne nordost och Blekinge där fyra nätverk och kommunerna Bromölla, Sölvesborg, Kristianstad och Östra Göinge verkar tillsammans med RRC. Projektets första år har haft fokus på tre områden: Starta företag och växa vidare – nätverksbyggande affärsutveckling, Ungt företagande: Sommarlovsentreprenörer och Tjejer i byggbranschen samt Kvinnors företagande inom livsmedelsbranschen. Projektet byter i september 2009 projektägare till Kristianstad kommun.

Rådgivning – kvinnors företagande är ett pågående projekt, som avslutas i oktober 2009, inom det nationella programmet Främja kvinnors företagande. Syftet med projektet är att skapa goda förutsättningar för kvinnor att starta eller utveckla företag, bland annat genom *Klippkort för starta eget* för de som vill starta företag och *Successteams* för de som vill utveckla sitt företag. I projektet synliggörs de aktörer som arbetar med rådgivning och med andra projekt inom programmet Främja kvinnors företagande. Bibliotekens kompetens inom företagsinformation synliggörs och vidareutvecklas.

3.2 Insatser i Skåne för företag och företagandets olika faser

Bifogat (se bilaga 1) finns en modell som ger en översiktlig bild av de företagsfrämjande insatser som finns i Skåne. I nuläget finns få eller inga insatser framförallt i inspirationsfasen, för dem som inte driver företag eller kanske har en hobby som kan utvecklas till ett företag, och när företaget är 5 år eller mer och företagaren ska anställa eller bilda aktiebolag.

3.3 Resultat från dialogmöten⁴

Vid olika mötestillfällen, där olika organisationer och företagsfrämjande aktörer haft möjlighet att ta del av resurscentras arbete, har diskussioner och resonemang förts. Dessa ligger som utgångspunkt till strategimodulerna då de representerar en mångfald av erfarenheter och kunskaper från praktiskt arbete med företagande samt regional och lokal utveckling. Deltagare vid dessa dialogmöten har varit kommuner, företagsfrämjande aktörer (ALMI, Näringslivets Hus Skåne Nordväst, Coompanion, ik2, Nyföretagarcentra, Kreditgarantiföreningen Skåne KGF, LRF, Företagarna), Arbetsförmedling, Skatteverket, Region Skåne samt representanter från Föreningen ResursCentrum för kvinnor och lokala resurscentra i Skåne m.fl. Resultaten från dialogmötena sammanfattas nedan.

⁴ Helsingborg 6 mars, Svedala 7 mars, Ystad 16 mars, Kristianstad 22 mars samt finaldialogmöte i Röstånga 29 maj 2007

Aktörerna, samverkan och samsyn

Det finns många aktörer och mycket information som gör det svårt för kunden (företagaren eller den potentiella företagaren) att hitta rätt. Organisationernas svåra namn är även en bidragande faktor till detta. Det är därför viktigt att visa att det är personer som står bakom organisationerna och som verkar i dem för företagarna och på detta sätt bryta barriären mellan företagare och organisation. Aktörerna ska arbeta nära företagaren utifrån dennes behov. Mötesplatser, nätverk, affärsutvecklingsinsatser, utbildningar och mentorer framhålls särskilt.

Det är också viktigt att tillvarata de erfarenheter som finns inom de etablerade företagsfrämjande aktörerna. Det behövs enklare information om företagande till företagare från de offentliga organisationerna om vilka stödformer som finns - att nå ut med rätt information om vilka möjligheter som finns samt att berätta vad aktörerna gör. Det finns luckor i rådgivningsinformationen. Vem tar hand om de företagare som det inte går bra för, var finns vägen ut om företaget inte går bra?

Det är viktigt att stärka de rådgivningsstrukturer som finns, inte skapa nya. För att förhindra det brus av information, som gör det svårt för kunden att hitta rätt, kan man arbeta för att stärka samarbetet mellan aktörerna och på så sätt tydliggöra och förstärka insatserna. Regionalt ResursCentrum för kvinnor kan bidra med mötesplatser för aktörer, inspirationsträffar samt mötesplatser för företagare eller blivande företagare och driva utvecklingsprojekt.

Genusperspektivet

Till nyföretagarträffar kommer många kvinnor, men det är ändå männen som hörs. Det behövs bättre kunskaper om kvinnors företagande och ett synliggörande av den bredd och omfattning kvinnors företagande står för. Många kvinnor är dolda företagare och syns inte i statistiken därför att de inte är registrerade på företaget de arbetar i. Det behövs även bättre kunskap om invandrarkvinnors företagande eftersom dessa kan möta dubbel diskriminering vid rådgivning, finansiering och bemötande.

Attityder till företagande och entreprenörskap är viktigt, hur bemöter skolan unga kvinnor och män som vill bli företagare? Förebilder spelar en viktig roll för att påvisa vad som är möjligt. Medvetenhet om livets olika skeden ger förståelse för möjligheter eller begränsningar för företagandet, som exempelvis karriär, barn, deltid- eller heltidsföretagande. Genom att komma närmare kunderna kan man anpassa rådgivningen till personer beroende på de livsvillkor de har och på samma sätt kan man skaffa sig insikter om olika livsvillkor för att förbättra rådgivning, finansiering och bemötande. Sammanfattningsvis framhålls behovet av ökad kunskap om genusfrågor.

4. Bakgrund om kvinnors företagande

Kvinnors företagande uppmärksammades i och med den forskning Carin Holmquist och Elisabeth Sundin bedrev på 1980-talet, även om kvinnor har drivit företag i alla tider. I och med den uppmärksamhet som riktades mot vad man trodde var ett nytt fenomen fick man nya kunskaper om att så inte alls var fallet.⁵

Kvinnor är företagare i mindre omfattning än män, det gäller både bland etablerade företag och bland nyföretagare. Andelen företagande kvinnor har ökat under den senaste tioårsperioden. Det finns ingen skillnad på tillväxtvilja mellan kvinnor och män, andelen som inte vill växa är också lika mellan kvinnor och män. Men företagande är inte könsneutralt, det associeras ofta till maskulina normer, en manlig värld samt en specifik typ av företagsamhet – det vi associerar till som företag och näringsliv.⁶

Företagandet är lika könssegregerat som arbetsmarknaden, dvs. kvinnor och män är sysselsatta i olika branscher även om kvinnor finns representerade i alla branscher. Allmänna könsskillnader som finns i fråga om yrkesval och verksamhetsområden återspeglas också i företagandet. En del av de områden på arbetsmarknaden där kvinnor verkar kännetecknas av en låg företagarakтивitet, exempelvis inom vård- och omsorgssektorn, där den är låg för både kvinnor och män.⁷

Finansieringsfrågor lyfts ofta fram som speciellt angelägna för kvinnors företagande. Nutek menar att orsaker till att kvinnor upplever det svårare att få finansiering ofta inte beror på direkt diskriminering utan snarare på strukturella skillnader och olikheter. Följande förklaringar har identifierats, som visar på skillnader mellan kvinnor och mäns tillgång till företagsfinansiering:

- ▶ **Branschskillnader.** Kvinnor och män verkar i olika branscher. De branscher som kvinnor verkar i bedöms ofta som mindre lukrativa, stundtals på grund av bristande kunskap och erfarenhet hos finansiären.
- ▶ **Efterfrågan på små lån.** Kvinnors företag och de lån de efterfrågar är i genomsnitt mindre än mäns. Små lån bedöms som mindre lönsamma eftersom hanteringskostnaden för ett litet och ett stort lån är lika stor. Detta leder till att kvinnor missgynnas i större utsträckning.
- ▶ **Manliga normer styr.** Kvinnor kan ha andra tillvägagångssätt och idéer i sitt företagande jämfört med män. Utgångspunkten är män och att de verksamheter som de presenterar utgör normen. De finansiella aktörerna har kanske inte nödvändigtvis kunskap eller erfarenhet för att kunna bedöma kvinnors affärsidéer.
- ▶ **Betydelsen av ”rätt” kontaktnät.** En del studier påvisar att kvinnor har andra kontaktnät än män vilket påverkar finansieringsmöjligheterna negativt. Kontaktnätet har betydelse för skillnader i tillgång till riskkapital.

⁵ Företagerskan, 2002. ”Vi ska slå dem med häpnad varje dag” – om framgångsrika kvinnoföretagare på landsbygden, 2005:12

⁶ Programplan främja kvinnors företagande 2007-2009, 2008:7f

⁷ Företagerskan, 2002:13ff . Programplan främja kvinnors företagande 2007-2009, 2008:7

- ▶ **Olika riskövertväganden.** Ofta kombinerar kvinnor sitt företagande med ett stort ansvar för hem och familj. Detta dubbla ansvar kan leda till ett annat sätt att se på vilka risker och lån man kan ta i sitt företag.
- ▶ **Mindre säkerhet.** Generellt sett har kvinnor lägre löner och mindre förmögenhet än män, detta innebär att kvinnor oftare har mindre personligt kapital att använda vid en företagsstart.
- ▶ **Värderingar.** Några undersökningar tar upp att till följd av de rådande värderingar som finns i samhället har kvinnor mindre självsäkerhet i kontakten med myndigheter och finansörer. Därmed kan det vara svårare att vara övertygande när man presenterar sin affärsidé vilket leder till att kvinnor uppfattas som mindre kapabla företagare än män.⁸

4.1 Jämställdhetsaspekter på företagande

Förklaringar till varför företagande är så starkt präglad av manlighet är föreställningar om att företagande kräver mycket tid, arbetsuppgifternas karaktär och att kvinnor är i minoritet som företagare.⁹ Även om det inte längre finns formella hinder för kvinnor att starta företag finns det inom företagande, precis som på arbetsmarknaden, stereotypa föreställningar om vad som är lämpligt för kvinnor och män att företa sig. Skillnaderna mellan kvinnor och mäns företagande är färre än likheterna, oftast är det dock skillnaderna som fokuseras. Några av de vanligaste *myterna* kring företagande är¹⁰:

- ▶ **Kvinnors företag har lägre omsättning än mäns.** I denna myt finns ett visst mått av sanning, kvinnor företag har i genomsnitt lägre omsättning, men om hänsyn tas till storlek och bransch kan dessa skillnader förklaras med att kvinnor och män driver företag i olika branscher och att fler kvinnor än män arbetar deltid.
- ▶ **Kvinnor är mindre intresserade av expansion.** Myten bygger på en uppfattning om att kvinnor som driver soloföretag inte har en ambition att växa, dock är det så att 63 % av kvinnorna som driver soloföretag vill växa, jämfört med 57 % av männen som driver soloföretag.
- ▶ **Kvinnors företag överlever inte i lika hög grad som mäns.** Att företag drivna av kvinnor oftare går i konkurs är en myt, det är istället vanligare att mäns företag går i konkurs, vilket kan bero på att kvinnor och män väljer olika företagsformer.
- ▶ **Kvinnors företagande är ett nytt fenomen.** Att kvinnor driver företag är inget nytt fenomen, däremot är det så att intresset för kvinnors företagande är ett relativt sett nytt fenomen.
- ▶ **Män som driver företag är mer riskbenägna än kvinnor som driver företag.** Flertalet studier har gjorts på detta område och det finns inget enhetligt resultat. En del visar att myten stämmer, en del visar att det är tvärtom och en del att skillnaden mellan kvinnor och män är oansenlig.

De skillnader som finns mellan kvinnor och mäns företagande är bland annat att majoriteten av de företag som har anställda drivs av män, 81 %. Skillnaden är markant men länskillnaderna är små, dock är skillnaden mellan män och kvinnor minst i Skåne. En större andel kvinnor driver företag på deltid. Kvinnor och män tenderar även att rekrytera personer av det egna könet till sitt företag, vilket troligtvis är en konsekvens av inriktningen på företaget, som i sin

⁸ Programplan främja kvinnors företagande 2007-2009, 2008:9f

⁹ Jämställdhetsstrategi för Skåne län - kunskapsunderlag, 2006:38

¹⁰ Ibid., sidan 39

tur beror på könssegregerad utbildning och arbetsmarknad. Fler män än kvinnor kan tänka sig att bli företagare, vilket gäller både för riket och för Skåne. Andelen utrikesfödda kvinnor och män som kan tänka sig att bli företagare är högre än andelen inrikesfödda, både i Sverige och i Skåne.¹¹

Generellt sett söker kvinnor mer processinriktad företagsrådgivning innan de startar företag¹². Kvinnor förbereder sig mer innan de startar företag, 6 av 10 besökare på Nuteks Företagar-guiden, www.foretagarguiden.se, är kvinnor och ca 70 % av besökarna på Starta Eget-dagar som myndigheterna Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Försäkringskassan, Nutek, Skatteverket och Tullverket arrangerar är kvinnor.¹³

4.2 Företagande utrikesfödda kvinnor

Arbetsmarknadssituationen för personer med invandrabakgrund har försämrats sedan 70-talet, år 1967 beslöt man att arbetstillstånd ska sökas innan man kommer till Sverige. Generellt kan man säga att invandringen i Sverige har gått från att vara arbetskraftsinvandring för att möta det behov som fanns på arbetsmarknaden till att istället handla om att ta hand om flyktingars behov av ett nytt samhälle att leva i.¹⁴ Sysselsättningsgraden är särskilt låg för utlandsfödda kvinnor. Bland de sysselsatta på arbetsmarknaden är det något vanligare att en person född utomlands driver företag. 7 % av de utlandsfödda kvinnorna är företagare, jämfört med 5 % av kvinnor födda i Sverige. Idag finns det ca 18 000 företagande kvinnor som är födda utomlands.¹⁵

Bland utrikesfödda nyföretagare utgör andelen kvinnor en något större andel än vad kvinnor gör bland nyföretagarna födda i Sverige. Kvinnor, oavsett ursprung, driver företag i samma branscher, *handel, hotell och restaurang, finans och företagstjänster* samt *utbildning, hälso- och sjukvård, andra tjänster*.¹⁶ Varken kvinnors eller invandrares andel av företagarna motsvarar deras andel av befolkningen, vilket är anledningen till att det finns särskilda insatser för att främja deras företagande.¹⁷

Forskning om invandrares företagande i Sverige har bland annat visat att invandrare oftare har erfarenhet av arbetslöshet när de startar företag och att de upplever diskriminering när de exempelvis söker finansiering, det är dock oklart vilken betydelse detta har för möjligheten att erhålla finansiering.¹⁸

¹¹ Jämställdhetsstrategi för Skåne - kunskapsunderlag, 2006:40

¹² Kvinnors företagande i gles- och landsbygder – fakta och fönster, 2008:8

¹³ Kerstin Wennberg, Nutek, mailkonversation mars 2009

¹⁴ Invandrares företagande – En studie av utlandsfödda företagare i Sverige, 2007:33

¹⁵ Invandrares företagande – En statistisk beskrivning av utlandsföddas företagande i Sverige, 2007:8f

¹⁶ Ibid., sidan 10ff

¹⁷ Invandrares företagande – En studie av utlandsfödda företagare i Sverige, 2007:1

¹⁸ Marginalisering eller integration – invandrares företagande i svensk retorik och praktik, 2001:22, 26

4.3 Landsbygdens företagande kvinnor

Om kunskap om kvinnors företagande tidigare var ett outvecklat område så var kunskap om kvinnors företagande på gles- och landsbygd det än mer.¹⁹ Statistik om näringsverksamheter har länge varit ett problematiskt område, många verksamheter är osynliga. Detta gäller särskilt inom jord- och skogsbruk, där många verksamheter ryms inom ett och samma företag eller familjeföretag, där både hustrun och maken driver företaget men maken ofta är registrerad ägare.²⁰

Utifrån de villkor som kan anses specifika för företagande i gles- och landsbygd föreslår Glesbygdsverket sex insatser som är av betydelse för att främja kvinnors företagande. En *översyn av trygghetssystemet* är angeläget. Konsekvenserna av att lämna trygghetssystemet i gles- och landsbygd kan bli större eftersom det finns begränsningar i möjligheter till lönearbete om företaget inte går bra.

Ökade möjligheter till *företagande inom vård och omsorg* skulle bidra till att öka kvinnors företagande på landsbygd eftersom kvinnor är i majoritet i den offentliga sektorn vilket gäller i än högre omfattning på gles- och landsbygd.

En stärkt och kvalitetssäkrad *rådgivningsfunktion* skulle också ha effekt eftersom erfarenheter visar att kvinnor i högre grad än män söker sig till företagsrådgivning. Samarbete mellan kommuner skulle också ha en positiv betydelse för små, resurssvaga glesbygdskommuner. De allra minsta företagen är vanligare i gles- och landsbygder och därför föreslås *anpassningar i regelverken* för dessa, den administrativa bördan är större för denna grupp. Systemet bör även bättre kunna hantera kombinatörer eftersom dessa är vanliga på landsbygden.

Utbildningsinsatser framhålls ur flera aspekter. Fokus på entreprenörskap, företagande och genussystem redan i grund- och gymnasieskolan, att företagsrådgivarna vidareutbildas i bred branschkunskap och genussystem samt att det finns lokalt anpassade utbildningar i marknadsföring, ledarskap och exportkunskaper m.m. för dem som driver företag.

I glesbygder med långa avstånd mellan företagare är satsningar på *nätverk, mentorskap och andra kontaktytor* värdefulla. Dessa uppnår inte av egen styrka den önskade effekten eller omfattningen och satsningar på detta bör därför stärkas.²¹

¹⁹ ”Vi ska slå dom med häpnad varje dag” – om framgångsrika kvinnoföretagare på landsbygden, 2005:10

²⁰ Kvinnors företagande i gles- och landsbygder – fakta och fönster, 2008:133

²¹ Ibid., sidan 155-156

5. Nationella utgångspunkter

I avsnittet presenteras nationella strategier, planer och program som tillsammans utgör förutsättningar för att arbeta med företagande, entreprenörskap och jämställdhet.

5.1 Företagande och entreprenörskap i Sverige

I Sverige är fler unga män än unga kvinnor positiva till att vara företagare. 45 % av männen och 30 % av kvinnorna uppger att de hellre vill vara egenföretagare än anställda. Både unga födda utomlands och födda i Sverige vill som sysselsättning helst vara egen företagare.²² Företagandet i Sverige har ökat och en del av detta beror på att fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund startar företag, ofta inom tjänstebranscher. Trots detta lyckas inte rådgivning och finansiering motsvara behovet som finns i dessa grupper. Därför behövs ökad kunskap och förståelse för förutsättningar för nyföretagande inom andra branscher än traditionell industri. Enligt Nuteks tidigare studier är kvinnors företag i genomsnitt mindre än mäns, de drivs i högre utsträckning som enskild firma och är oftare orienterad mot en lokal snarare än en nationell marknad. Detta kan till viss del förklaras av att kvinnor oftare driver företag inom tjänstesektorn.²³

Genom att kombinera inställningen till eget företagande med etableringsgraden för respektive kön kan man få en indikator på entreprenörskapsklimatet för respektive kön. Följaktligen är etableringsgraden hög i de län där inställningen till eget företagande är mest positiv. För kvinnor gäller dessa förutsättningar i Skåne, Uppsala och Stockholms län. Bland män är det de som bor i Stockholms län som är mest positiva och som således starta flest företag. Sambandet mellan inställningen till företagande och graden av företagande är starkare för män än för kvinnor.²⁴

5.1.1 Sverige och EU

Andelen företagare av de sysselsatta är 10 % i Sverige, EU-genomsnittet är 15 %. Avståndet till EU-genomsnittet är större för kvinnor än för män. Både i EU och i Sverige har andelen företagarkvinnor ökat. Enligt en undersökning från Eurostat (EU:s statistikbyrå) tenderar inte skillnaden mellan kvinnor och män att minska inom EU. Sverige är dock ett av få undantag där gapet mellan män och kvinnor ser ut att minska (jämfört 2000 och 2005), samtidigt utmärker sig Sverige med att entreprenörsgapet mellan kvinnor och män är relativt stort.

Vad är då förklaringen till den låga entreprenörskapsaktiviteten i Sverige, jämfört med andra länder i EU? En förklaring är den stora offentliga sektorn som i Sverige sysselsätter en tredjedel av befolkningen, industrin är en annan förklaring. Industrin har haft stor betydelse för sysselsättningen i Sverige och nästan två tredjedelar av de sysselsatta inom industrin arbetar i stora företag. Det har dock skett en förändring på senare tid, en strukturomvandling som inneburit att den offentliga sektorns betydelse för sysselsättningen har minskat.²⁵

²² Entreprenörskapsbarometern 2008, 2008:24

²³ Årsbok 2008, 2008:5, 7 och 19

²⁴ Ibid., sidan 45f

²⁵ Ibid., sidan 50ff

5.2 Sveriges jämställdhetspolitiska mål²⁶

I Sverige finns ett övergripande jämställdhetspolitiskt mål och fyra delmål. Syftet är att motverka system som vidmakthåller fördelning av makt och resurser mellan könen på en samhällelig nivå och till att förändra dessa system. Jämställdhet gynnar ekonomisk tillväxt när alla människors kompetens och skaparkraft främjas. Det övergripande jämställdhetspolitiska målet lyder: *kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.*

Makt och inflytande

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattande. Den demokratiska tanken bygger på att alla medborgare tillerkänns lika värde och kompetens att fatta beslut om sin egen och samhällets utveckling. Historiskt sett har kvinnor inte tillskrivits detta värde. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattande. Delmålet tar även sikte på det som finns utanför det demokratiska styrelseskicket, makt som finns i företag, media och trossamfund etc.

Ekonomisk jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Kvinnor och män ses som individuell ansvariga för både försörjning och omsorg. Tyngdpunkten för detta delmål ligger i de ekonomiska villkor kvinnor och män har som individer och fördelningen av de ekonomiska resurserna. Fördelningen av de ekonomiska resurserna kan mätas genom skillnader i disponibel inkomst mellan könen i form av lön, företagarinkomst samt avkastning på kapital samt skillnader i ersättningar, bidrag, skatter och avgifter. I målet ingår även att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att starta och driva företag som kan generera inkomst och växa.

Obetalt hem- och omsorgsarbete

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor. Föräldraförsäkring, barnomsorg och äldreomsorg har en stor betydelse för att vi i Sverige har en hög förvärvsfrekvens bland kvinnor och högt barnafödande. Trots att kvinnor rört sig in på arbetsmarknaden i relativt snabb takt har inte mäns rörelse mot hemmet skett i samma takt. Kvinnor ägnar dubbelt så mycket tid som män åt hushållsarbete, vilket är den mest tidskrävande delen av det obetalda hemarbetet. Den ojämna fördelningen av hem- och omsorgsarbetet mellan män och kvinnor försvårar kvinnors möjligheter till betalt arbete, ekonomisk självständighet och deltagande i samhällslivet.

Mäns våld mot kvinnor och kroppslig integritet

Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Det våld som kvinnors utsätts för är den yttersta konsekvensen av mäns överordning och kvinnors underordning. Den grundläggande analysen handlar om att våldet både är ett uttryck för den maktordning som råder mellan kvinnor och män och ett medel för att upprätthålla den. Sverige är ett av få länder i världen som har en speciell lagstiftning när det gäller mäns våld mot kvinnor i nära relationer.

²⁶ Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål, SOU 2005:66. Finns att ladda ner på <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/47912>

5.3 Nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning

Nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning är ett dokument som tagits fram utifrån Lissabonstrategin²⁷. Den nationella strategin vidareutvecklar koordineringen mellan den regionala utvecklingspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och den europeiska sammanhållningspolitiken. Strategin är vägledande för de regionala strategierna. Strategin inriktningar är: *innovation och förnyelse, kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud, tillgänglighet* samt *strategiskt gränsöverskridande samarbete*.²⁸ Utöver dessa inriktningar beaktas även de territoriella förutsättningarna, vilket innebär att de glesbefolkade områdena i norr och Sveriges storstäder inte har samma förutsättningar och därför kräver speciell uppmärksamhet.

Innovation och förnyelse. Den regionala konkurrenskraften ska stärkas genom att öka förmågan till innovation och förnyelse. Innovativa miljöer och entreprenörskap är särskilt viktiga. Företagen är beroende av en lokal, regional och nationell nivå som stimulerar detta. Sverige behöver fler nya och fler växande företag.

Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud. Tillgången på arbetskraft med rätt kompetens är en förutsättning för att utveckling av näringsliv och annan verksamhet inte ska hämmas. Det livslånga lärandets betydelse ökar genom den ständiga förnyelsen av produktion, teknik och kunskap som kräver att arbetstagare uppdaterar kunskaper i sitt yrkesliv. Denna del är särskilt viktig för Europeiska socialfonden.

Tillgänglighet. Ökad tillgänglighet bör eftersträvas, så väl inom landets gränser som till och från utlandet. Regionförstoring och ett utveckla informationssamhället utgör där särskilt viktiga insatsområden. Tillgänglighet handlar inte bara om att bygga vägar eller bygga ut kollektivtrafiken, utan även om att utveckla flexibla samverkansformer samt att överbygga administrativa hinder.

Strategiskt gränsöverskridande samarbete. Förmågan att utveckla funktionella arbetsätt och strukturer över nationsgränserna är viktig och bör därför stärkas. Ett aktivt förhållningssätt till omvärlden är nödvändigt för att säkra en långsiktig regional konkurrenskraft och förutsätter en förmåga att utveckla strategiska samarbeten över nationsgränserna.

Storstäderna förutsättningar. Storstäder och storstadsregioner spelar en viktig roll för tillväxt i så väl de omgivande regionerna som för hela landet. Städer, tätorter samt gles- och landsbygd ska ses som sammanlänkade områden. Regeringen menar att det krävs en kombination av hållbart tillväxtfrämjande samt socialt inriktade insatser för att stärka storstäderna och storstadsregionernas utveckling.

²⁷ EU-ländernas mål till år 2010 för att med gemensamma krafter stärka EU:s konkurrenskraft och tillväxt, öka sysselsättningen och den sociala sammanhållningen samt säkra en hållbar utveckling

²⁸ En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013, 2007:11ff och 20ff

5.3.1 Jämställdhet och mångfald i nationella strategin

Det finns stora regionala skillnader i Sverige vad gäller nyföretagande. Nyföretagandet är särskilt viktigt i regioner med ett ensidigt och begränsat näringsliv. Skillnader återfinns även mellan kvinnor och mäns företagande, färre företag drivs av kvinnor, och det finns därför en stor företagarpotential bland kvinnor. Fler kvinnor som startar och driver företag skulle ge Sverige en starkare ekonomisk utveckling. Den nationella strategin uppmärksammar också att det kan finnas skillnader i möjligheterna för kvinnor, ungdomar och personer med utländsk bakgrund att få tillgång till kapital.²⁹

I alla faser av framtagning och genomförande av strukturfondsprogram ska samtliga dimensioner av hållbar utveckling beaktas. Särskilt fokus ska ges jämställdhet mellan kvinnor och män, integration och mångfald samt en bättre miljö. Jämställdhet mellan kvinnor och män ska främjas på alla nivåer, vid utarbetande och genomförande av strukturfondsprogram och projekt både genom representation och genom att dessa perspektiv genomsyrar strukturfondsarbetet. I fråga om integration och mångfald ska också minoriteters intresse och inflytande tillgodoseas. Det ska också framgå i strukturfondsprogrammen vilka betydelser dessa frågor har för de olika insatsområdena samt hur de ska beaktas i programmets genomförande.³⁰

5.4 Regeringens arbete för kvinnors företagande

Regeringens uppdrag 2006 åt Nutek att genomföra och samordna programmet *Främja kvinnors företagande 2007-2009*. Utöver programmet *Främja kvinnors företagande* har regeringen arbetat med en rad generella insatser som kan få stor betydelse för kvinnors företagande, exempelvis:³¹

- ▶ sänkt arbetsgivaravgift i delar av tjänstesektorn
- ▶ skattelättnader för hushållsnära tjänster
- ▶ 40 miljoner kronor har avsatts till att stödja vård- och omsorgspersonal som vill ta över driften av offentligt driven verksamhet
- ▶ förutsättningarna för små företag att delta i offentlig upphandling ses över
- ▶ företagens administrativa börda skall minska med 25 procent till 2010
- ▶ företagarnas trygghetssystem ses över
- ▶ förmögenhetsskatten avskaffas
- ▶ stärkt förmånsrätt för företagsinteckning utreds
- ▶ förslag om förlängd redovisningsperiod för momsinsbetalningar
- ▶ taket för Almis mikrolån har höjts till 100 000 kronor (29 januari 2009 meddelade regeringen att taket höjts till 250 000 kronor)³²
- ▶ en ny företagsform, med begränsad insats av kapital och begränsat ansvar, utreds och förenklat förfarande för att få F-skattsedel utreds

Regeringens motiv till satsningarna är att betydligt färre kvinnor än män driver företag. Om fler kvinnor driver företag innebär det också att fler affärsidéer tillvaratas och att utvecklingen mot ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning stärks. Kvinnors möjligheter att starta och driva företag ska därför förbättras och eventuella hinder ska rivas.

²⁹ En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013, 2007:14f

³⁰ Ibid., sidan 38

³¹ Regeringsbeslut Näringsdepartementet, 2007-05-10:3, <http://www.regeringen.se/sb/d/8649>

³² Pressmeddelande 2009-01-29, <http://www.regeringen.se/sb/d/11335/a/119505>

5.4.1 Ambassadörer för kvinnors företagande

Som en del att främja kvinnors företagande gav regeringen även i uppdrag åt Nutek att ansvara för en nationell satsning på *Ambassadörer för kvinnors företagande*. Syftet med satsningen är att göra kvinnor mer synliga i debatt och media samt att inspirera och uppmuntra flickor och kvinnor att se företagande som ett möjligt val. Detta kan göras genom att ambassadörerna talar inför skolklasser, på universitet, i media, i nätverk etc. Nutek menar att eftersom företagande vanligen associeras med en man men att det finns en stor potential bland kvinnor är det viktigt att lyfta fram fler kvinnor som driver företag, företagarkvinnor som kan inspirera andra och som kan synas i debatten.

Målet var att finna 500 ambassadörer runt om i Sverige men intresset var så stort att man beslöt att utse 880 ambassadörer. I uppdraget som ambassadör ingår att kunna inspirera andra och berätta om sina erfarenheter som företagare. De ska avdramatisera eget företagande som val av yrke och samtidigt visa på en realistisk bild av vad det innebär att vara företagare och vägen dit.³³

5.5 Programmet *Främja kvinnors företagande*

Programmet ska bidra till att fler kvinnor startar företag och att fler företag som drivs av kvinnor växer. Fler kvinnor ska kunna tänka sig att starta företag, andelen kvinnor av samtliga nyföretagare ska uppgå till 40 % vid programperiodens slut, fler av de kvinnor som driver företag ska välja att göra det på heltid, fler kvinnor som driver företag ska anställa personal. Programmet ska höja kunskap och kompetens om kvinnors företagande och att insatser riktade till kvinnor integreras i rådgivarorganisationer och myndigheters verksamheter.

Programmet har tagits fram i dialog med aktörer på nationell, regional och lokal nivå och ska genomföras nära kvinnorna. En av utgångspunkterna för programmet *Främja kvinnors företagande* är att kvinnor är underrepresenterade bland företagare och nyföretagare. Bland den sysselsatta befolkningen är andelen kvinnor av företagarna 5 % och andelen män 14 %. Undersökningar visar att skillnaderna mellan kvinnor och män i inställningar till företagande är mindre bland nyföretagare och unga än bland redan etablerade företagare. Detta tyder på att det sker en utveckling mot ett jämnare könsfördelat företagande.³⁴

5.5.1 Målgrupper

Målgruppen för satsningarna inom programmet är:

- ▶ Kvinnor som driver företag, själva eller tillsammans med andra, och som vill att deras företag ska utvecklas.
- ▶ Kvinnor som vill starta eller ta över företag.
- ▶ Kvinnor som kan tänka sig att starta företag.
- ▶ Aktörer som arbetar med att främja nyföretagande, företagsutveckling samt utveckling av starka regioner.
- ▶ Allmänhet, politiker, media och andra grupperingar i samhället som har intresse av kunskap om kvinnors företagande, dess roll och betydelse i samhället.

³³ Läs om satsningen på <http://www.regeringen.se/sb/d/9862>

³⁴ Programplan *Främja kvinnors företagande* 2007-2009, 2008:7ff

5.5.2 Delprogrammets innehåll³⁵

Delprogram 1 är inriktat på *information, rådgivning och affärsutveckling* och syftar till att dessa insatser blir mer tillgängliga och anpassade efter kvinnors behov och efterfrågan. Inom delprogram 1 finns sju områden:

- ▶ Medfinansiering till projekt inom affärs- och innovationsutveckling – kvinnor som vill starta eller utveckla företag får tillgång till projekt som ger tillgång till rådgivning, coachning, mentorskap, nätverk och/eller utbildning eller motsvarande.
- ▶ Spridning av beprövade modeller, metoder och verktyg – metoder och verktyg som fungerar väl i samband med affärsutveckling ska dokumenteras, paketeras och marknadsföras så att de blir tillgängliga för fler.
- ▶ Utveckling av nya modeller och verktyg för affärsutvecklingsinsatser.
- ▶ Utbildning för rådgivare – den offentligt finansierade affärsrådgivningen ska arbeta med genusperspektiv, god pedagogik och kunskaper om specifika branscher.
- ▶ Fler branschguider på Företarguiden (nutek.se).
- ▶ Starta företag-dagar riktade till kvinnor.

Delprogram 2 inbegriper *insatser inom nationella program* som Nutek redan driver eller medfinansierar; ägarskifte, entreprenörskap och mentorskap. Syftet är att nå kvinnor ännu effektivare inom de redan etablerade programmen. Inom ägarskiftesprogrammet ska koncept anpassas, utvecklas och spridas så att ägarskiften med kvinnor som köpare främjas och underlättas. Inom entreprenörskapsprogrammet ska unga kvinnors attityder till företagande främjas så att företagande är ett alternativ jämte anställning. Detta sker på grund-, gymnasieskola, universitet och högskola. Mentorprogrammet som drivs av Almi och Jobs & Society ska nå och rekrytera fler kvinnor som vill ha en mentor samt rekrytera fler kvinnor som mentorer.

Delprogram 3 handlar om *utveckling av finansieringsmöjligheter* och syftar till att göra finansiering mer tillgänglig och öka kunskaperna om finansiering av kvinnors företagande. Almi arbetar med innovationsfinansiering och andelen kvinnor som söker patent eller finansiering för att kommersialisera sina innovationer är låg, målet är att öka denna andel. Nutek har analyserat statliga kapitalförsörjningsinsatser och hur kvinnor respektive män får del av dessa. Analysen visade att en större andel går till män än till kvinnor, denna snedfördelning återger att kvinnor är underrepresenterade bland företagare, men analysen visade också att många av insatserna riktas mot manligt dominerande branscher och verksamhetsområden. Nutek ska även skapa ett koncept för en tävling i tjänsteinnovationer. Tjänsteinnovationstävlingens syfte är att inspirera företagarkvinnor att satsa på tjänsteinnovationer som utvecklar deras företag och att påvisa goda exempel och förebilder.

Delprogram 4 är inriktat på *attityder och förebilder*. Syftet är att lyfta fram förebilder, påverka attityder till företagande och att synliggöra kvinnors företagande och betydelsen det har för tillväxten. En del av detta delprogram är att arbeta för att synliggöra kvinnors företagande genom att utveckla könsuppdelad statistik och göra den tillgänglig för olika målgruppers behov. Nutek ska i samarbete med aktörer på lokal, regional och nationell nivå lyfta fram förebilder som visar att kvinnor driver företag i alla branscher och på så sätt arbeta med attityder kring kvinnors företagande. Aktörer och nätverk för företagarkvinnor är en annan insats inom delprogrammet. Nutek ska arbeta för att göra kontaktinformation till nätverk som främjar kvinnors företagande tillgänglig för fler.

³⁵ Programplan Främja kvinnors företagande 2007-2009, 2008:14ff

6. Regionala utgångspunkter

I avsnittet presenteras strategier, planer och program som tillsammans utgör förutsättningar för att arbeta med företagande, entreprenörskap och jämställdhet i Skåne. Under perioden 2007-2013 satsar EU och offentliga organisationer ca 3 miljarder kronor på att motverka social utslagning, få fler människor i arbete, främja företagande, forskning och innovationer i Skåne-Blekinge. Ytterligare några 100 miljoner satsas på territoriella samarbeten mellan Skåne, de övriga medlemsländerna i EU och deras regioner. Hälften av dessa pengar kommer från EU och den andra hälften står offentliga aktörer som exempelvis Region Skåne, statliga myndigheter och skånska kommuner för.

6.1 Företagande och entreprenörskap i Skåne

2005 var företagandelen i Skåne bland män 13,5 % och bland kvinnor 6,2 %. Andelarna är något större än riksgenomsnittet 12 % för män och 5 % för kvinnor.³⁶ Flest nya företag i Skåne startas i Malmö och Lund regionen. Det är dock i sydöstra Skåne som flest personer har sin huvudsakliga försörjning som företagare. Storstadsregioner har generellt en hög andel nyföretagande, vilket även gäller för Skåne som vanligtvis är runt topp tre i landet.³⁷

2008 års tredje kvartal startades flest företag i Skåne i branschgruppen företagstjänster, vilket innebär finansiell verksamhet och andra företagstjänster. Näst störst andel företag startades i branschgruppen personliga tjänster, vilket innebär utbildning, hälso- och sjukvård samt andra samhällsrelaterade och personliga tjänster. I dessa företags ledningar var könssammansättningen 60 % endast män, 34 % endast kvinnor och 6 % gemensam ledning.³⁸

Enligt Entreprenörskapsbarometern 2008 tror 65 % av Skånes unga (18-30 år) att de inom en tioårsperiod kommer att vara företagare. Andelen som kan tänka sig att starta företag är 74 % och jämfört med andra former av anställningar vill 38 % helst vara företagare. En ännu högre andel, 86 %, tror att de skulle klara av att starta företag.³⁹

6.2 Jämställdhetsstrategi för Skåne län

Jämställdhetsstrategin för Skåne har samma mål som den nationella jämställdhetspolitiken, *kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*. Idag finns det inga formella hinder för jämställdhet i Sverige. Trots detta existerar ojämställdhet och köns-segregering. De fyra jämställdhetsmålen i jämställdhetsstrategi för Skåne län är samma som de nationella jämställdhetspolitiska delmålen.

Insatsområden

För att arbeta mot målet att det ska finnas en *jämn fördelning av makt och inflytande* lyfter strategin fram vikten av att motverka kvinnors avhopp från politiska uppdrag på kommun- och landstingsnivå, kvinnors representation i skånska kommunstyrelser och inom näringslivets ledande positioner, könsfördelningen i det regionala tillväxtprogrammets partnerskap och representation av kvinnor och män inom skånska kluster och innovationssystem. Målet *ekonomisk jämställdhet* innefattar insatsområdena könsbundna val till gymnasium, högskola

³⁶ Årsbok 2008, 2008:47 och 125

³⁷ Skånes utmaningar – därför behövs ett tillväxtprogram, artikel på www.skane.se/naringsliv, 2009-01-12

³⁸ Nystartade företag tredje kvartalet 2008, Itps, 2009: 6 och 10

³⁹ Entreprenörskapsbarometern 2008, 2008:20, 25, 39 och 48

och universitet, den könssegregerade arbetsmarknaden, deltidsarbetet, kvinnors ohälsotal, deltidsarbetslöshet och kvinnors företagande.

Att arbeta för *en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet* inbegriper insatsområdena fördelningen av föräldraledigheten samt omsorgsinsatser för äldre. Målet att *mäns våld mot kvinnor ska upphöra* inbegriper insatsområdena trygga offentliga rum, mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och människohandel för sexuella ändamål.⁴⁰ De fyra målen har, förutom ett antal insatsområden, även mätbara regionala indikatorer som följs upp på Skånes jämställdhetsportal⁴¹.

Det regionala utvecklingsprogrammet har fyra mål (se avsnitt 6.7). Utifrån dessa mål, tillväxt, bärkraft, attraktionskraft och balans, specificerar jämställdhetsstrategin målens betydelse ur ett jämställdhetsperspektiv.⁴²

Tillväxt – positiv ekonomisk tillväxt och möjlighet till ökad sysselsättning

Om människor har möjlighet att utveckla sina intressen och talanger oberoende av vilket kön de tillhör ökar möjligheterna att rätt personer hamnar på rätt plats, och att kunskap och kompetens tas tillvara på bästa sätt.

Bärkraft – innebär att Skånes tillgångar ska vårdas, bevaras och utvecklas för kommande generationer

Jämställdhetsstrategin för Skåne kan bidra till den sociala aspekten av detta mål. För att uppnå en jämn balans mellan kvinnor och män inom utbildning och arbetsliv, och för att både kvinnor och män skall kunna kombinera arbete med ansvar för hem och barn, är den kunskap som finns inom genusforskningen nödvändig att ta hänsyn till.

Attraktionskraft – Skåne är en tilltalande region att besöka, bo och verka i

Jämställdhetspolitikens insikter om att människor lever under olika villkor och möter olika hinder i sin vardag kan, om dessa kunskaper tas tillvara i praktiken, öka möjligheterna för att Skåne blir en attraktiv plats för alla dess invånare och besökare.

Balans – varje del av Skåne ska utvecklas på sina egna villkor och med beaktande av helheten

Denna målsättning inkluderar att Skåne skall vara ett jämställt samhälle. I det regionala utvecklingsprogrammet 2004-2007 står att läsa⁴³: *Skåne är 2012 ett samhälle i balans, där hänsyn tas till såväl kvinnors som mäns behov, liksom till olika gruppers och generationers krav. I ett jämställt Skåne har kvinnor och män samma möjligheter och villkor inom alla samhällsområden. Män och kvinnor deltar på samma villkor i arbetslivet och tar gemensamt ansvar för hem och familj.*

⁴⁰ Jämställdhetsstrategi för Skåne län - kunskapsunderlag, 2006:23, 29, 51 och 61

⁴¹ www.lansstyrelsen.se/skane/jamstalldhet

⁴² Jämställdhetsstrategi för Skåne län - kunskapsunderlag, 2006:18-19

⁴³ Regionalt utvecklingsprogram för Skåne 2004-2007, 2004:23

6.3 Nationella strukturfondsprogrammet

Det nationella strukturfondsprogrammet, Europeiska socialfonden, är gemensamt för Sverige och innehåller två programområden.⁴⁴ Utifrån programmet och regionala förutsättningar har åtta regionala planer tagits fram, en av dem för Skåne-Blekinge. I *programområde 1* finns medel för projekt som riktar sig till personer som redan är i arbete och syftar till att underlätta för dessa personer att utvecklas i takt med arbetslivets krav, att öka kunskaperna om hur diskriminering motverkas, likabehandling främjas och hur långtidssjukskrivningar kan förebyggas. Inom detta programområde krävs ingen offentlig medfinansiering.

Programområde 2 riktar sig till projekt för personer som står långt utanför arbetsmarknaden och syftar till att underlätta för dessa personer att få jobb eller att komma närmare arbetsmarknaden. En annan prioritering inom detta programområde är projekt/lösningar som gör det lättare för unga personer att etablera sig på arbetsmarknaden. För detta programområde krävs offentlig medfinansiering från exempelvis kommuner, Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.

6.3.1 Jämställdhet och mångfald i det nationella strukturfondsprogrammet

Särskilt fokus ska ges till jämställdhet mellan kvinnor och män samt till integration och mångfald. Jämställdhetsarbetet ska genomsyra genomförandet av programmet och i projekten, både genom en jämn representation och genom att jämställdhetsperspektivet beaktas i arbetet. Inflytande och delaktighet från berörda grupper på arbetsmarknaden ska också säkerställas i fråga om integration och mångfald.⁴⁵ Det nationella strukturfondsprogrammet har ett tydligt jämställdhetsperspektiv och beaktar bland annat arbetsmarknaden och de konsekvenser som en ojämn arbetsmarknad får för kvinnor och män.⁴⁶

I regionala planen för Skåne-Blekinges SWOT-analys av regionen nämns som styrkor att regionen har en större andel kvinnor som företagsledare i företag med minst 10 anställda än i övriga landet, och mindre könsskillnader i andel högutbildade. Svagheter i regionen är bland annat en låg förvärsfrekvens, lågt nyföretagande bland framförallt kvinnor och hög ohälsa bland kvinnor. Möjligheter för regionen är att tillvarata entreprenörsförmågan bland kvinnor och utrikesfödda, bättre tillvarata individuell kompetens genom att bryta könsstereotypa yrkes- och utbildningsval, tillvara ta arbetskraftsreserven i form av långtidssjukskrivna, personer med sjukbidrag/aktivitetsstöd, utomnordiskt födda, personer med funktionshinder och ofrivilliga deltidsarbetare. Hot är svårigheter i att ta tillvara de mänskliga resurser som finns i regionen.⁴⁷

⁴⁴ Nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning (ESF) – 2007-2013

⁴⁵ Ibid., sidan 15

⁴⁶ Ibid., sidan 30

⁴⁷ Regional plan för genomförandet av det nationella strukturfondsprogrammet (ESF) - Skåne-Blekinge, 2007:7

6.4 Regionala strukturfondsprogrammet

I regionala strukturfondsprogrammet, regionalfonden, finns olika insatsområden inom vilka projektmedel kan sökas, för Skåne-Blekinge är insatsområdena tre stycken. Det första är *innovation och förnyelse* som handlar om att stärka entreprenörskap, utveckla nya och befintliga företag samt innovativa miljöer. Det andra insatsområdet är *tillgänglighet* och berör främst insatser inom infrastruktur, IT-satsningar och energieffektiva transportlösningar. Det tredje insatsområdet handlar om *särskilda storstadsinsatser* och syftar till att ta tillvara storstädernas roll som tillväxtmotorer och utnyttja de möjligheter och problem en storstad har för att främja tillväxt, konkurrenskraft och minska den sociala utslagningen.

6.4.1 Jämställdhet och mångfald i det regionala strukturfondsprogrammet

Regionalfonden behandlar bland annat jämställdhetsfrågor ur ett företagarperspektiv. Kvinnor är underrepresenterade bland företagen och orsaker till detta är föreställningar om företagande (som är manligt präglade), hur kvinnor och män fördelar obetalt och betalt arbete och försäkringsskyddet. Det finns inga formella hinder för kvinnor att starta företag utan snarare är det informella hinder som stereotypa föreställningar och myter kring kvinnors företagande. Likheterna mellan kvinnor och mäns företagande är dock fler än skillnaderna. Jämställdhetsstrategin för Skåne län är kopplad till det regionala strukturfondsprogrammets ambitioner vad gäller jämställdhet mellan kvinnor och män.

Två av de horisontella prioriteringarna i insatsområdena är jämställdhet, integration och mångfald. Under insatsområdet *Innovation och förnyelse* handlar det om att insatsområdet ska främja de insatser som bidrar till att företagande kvinnor och företagare med utländsk bakgrund i högre utsträckning deltar i nätverk för affärer och i samarbetsinsatser mellan privata och offentliga aktörer. I *Tillgänglighet* handlar det om att tillgängligheten till arbete och utbildning blir lika god för kvinnor och män, oavsett etnisk bakgrund, och att tillgången till utbildning och arbete förbättras för de boende i områden med hög andel invånare med utländsk bakgrund. Under *Särskilda storstadsinsatser* ska språk- och kulturkompetensen hos invånarna med utländsk bakgrund tillvaratas och aktiviteter som främjar ökat företagande bland kvinnor med utgångspunkt i en storstadsregional dimension ska genomföras.⁴⁸

6.5 Strukturfondspartnerskapet⁴⁹

Strukturfondspartnerskapet är den grupp som gemensamt beslutar om vilka projekt som ska beviljas medel, från både det regionala och nationella strukturfondsprogrammet.

Strukturfondspartnerskapet består av 17 ledamöter som är nominerade av de organisationer regeringen anvisat. Organisationerna är kommuner och landsting i Skåne och Blekinge, arbetsmarknadens organisationer, länsstyrelsen i Skåne och Blekinge, Arbetsförmedlingen samt föreningar och intresseorganisationer. Strukturfondspartnerskapet har även två ständiga sekreterare, en för Skåne och en för Blekinge. I skrivande stund består partnerskapet av 9 kvinnor och 8 män.

⁴⁸ Regionalt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning i Skåne-Blekinge 2007-2013 – operativt program, 2007:26, 49, 57, 65 och 74

⁴⁹ Region Skånes hemsida om EU-program, <http://www.skane.se/euprogram>, hämtad 2008-12-18

6.6 Landsbygdsprogrammet

För Skåne finns en genomförandestrategi för landsbygdsprogrammet som resulterat i tre programområden. Första insatsområdet är *förbättrad konkurrenskraft inom jord- och skogsbruk* där målsättningen är att jord- och skogsbruksföretag, livsmedelsproducenter samt livsmedelsförädlare ska förbättra sin utvecklings- och konkurrenskraft. Projekt som använder sig av kompetensutveckling, lärande och spridning av ny kunskap, förstärkt investeringsstöd och stöd till vidareförädling är exempel som kan få stöd beviljat. Det andra insatsområdet handlar om att *förbättra miljön och landskapet* där målsättningen är att utveckla och bevara höga natur- och kulturvärden i ett attraktivt landskap. Insatsområdet ska underlätta att de nationella miljö kvalitetsmålen ska uppfyllas. Det tredje insatsområdet är *diversifiering och förbättrad livskvalitet på landsbygden* vilket innebär att näringslivet på landsbygden ska bli mer varierat och att livskvaliteten för de som bor där ska öka. Åtgärderna inom insatsområdet handlar om att stimulera lokalt entreprenörskap, företagande och affärsutveckling samt att utveckla landsbygdsturismen. Det finns även stöd till lokal utveckling, grundläggande tjänster och bevarande av natur- och kulturarvet.

Leader är en metod för att arbeta för målsättningarna i landsbygdsprogrammet där olika aktörer samverkar för att driva på utvecklingen av landsbygden. Tanken är att lokal kunskap och engagemang ska bidra till de uppsatta målen för landsbygden och att främja en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling.

En viktig del i Leaderprogrammet är LAG-grupperna⁵⁰ som ska bestå av representanter från den ideella, privata och offentliga sektorn. LAG-gruppen ska gemensamt ta fram en utvecklingsstrategi för ett visst geografiskt område. När strategin är godkänd kan enskilda individer eller grupper ansöka om projektstöd, LAG-gruppen beslutar om projektet ligger inom ramarna för utvecklingsstrategin i just det området.⁵¹

6.6.1 Jämställdhet och mångfald i landsbygdsprogrammets genomförandestrategi

Jämställdhet, liksom integrationsarbetet, är en av de horisontella prioriteringarna i landsbygdsprogrammet. Näringsgrenar, projekt och investeringar ska ha en tydlig positiv effekt på landsbygdens jämställdhet.⁵² Åtgärderna, projekt och insatser inom landsbygdsprogrammet ska också kunna bidra till måluppfyllelsen i Jämställdhetsstrategin för Skåne län.⁵³ Kompetensutvecklingsåtgärder inom Landsbygdsprogrammet ska beakta att jämställdhetsperspektivet införlivas i all verksamhet och på alla nivåer. En av uppföljning indikatorerna för landsbygdsprogrammet är antalet insatser som ökar jämställdhetskompetensen. Även kompetensutveckling i jämställdhet för medlemmar i LAG-grupper inom Leaderprogrammet är en prioritering.⁵⁴

⁵⁰ LAG-grupper representerar Leaderområdets befolkning och sammansättningen i gruppen ska inkludera den offentliga, den ideella och den privata sektorn

⁵¹ <http://www.lansstyrelsen.se/skane/amnen/Lantbruk/Leader/>

⁵² Landsbygdsprogram för Sverige - Den skånska genomförandestrategin, 2007:30 och 32

⁵³ Ibid., sidan 38

⁵⁴ Landsbygdsprogram för Sverige - Den skånska genomförandestrategin, 2007:44ff

6.7 RUP – Regionalt utvecklingsprogram

Det senaste regionala utvecklingsprogrammet utarbetades i samverkan med ett antal aktörer och i dialog med allmänheten och i skrivande stund revideras utvecklingsprogrammet, den 28 april 2009 ska regionfullmäktige besluta om aktualiseringen av programmet. Programmet är uppbyggt med vision, övergripande målsättningar, utmaningar och ett begränsat antal operativa mål som syftar till att ge vägledning och en gemensam bild för planerings- och utvecklingsinsatser i hela Skåne. Aktörer som berörs av programmet är kommuner, myndigheter, näringslivet, universitet och högskolor samt organisationer och individer.⁵⁵ De övergripande målsättningarna – tillväxt, attraktionskraft, bärkraft och balans – ska tillsammans förverkliga visionen om ett livskraftigt Skåne. De viktigaste utmaningarna som Skåne står inför är kunskapen, delaktigheten, klimatet, tillgängligheten och Öresundsintegrationen.

Kunskap

Skåne ska vara en ledande kunskapsregion i den alltmer globaliserade världsekonomin och måste därför fördjupa samverkan mellan universitet, forskning, offentlig sektor, kultur och näringsliv samt fortsätta satsningen på det kunskapsintensiva näringslivet. Lärmiljöerna måste spegla den mångfald som finns i Skåne med skiftande mötesplatser, nya pedagogiska arbetsformer och ett stort egenansvar för lärandet. Inslagen av entreprenörskap i utbildningen behöver förstärkas. Utbildningssystemet måste motverka den könsmissigt tudelade arbetsmarknaden. Mångfalden i Skåne måste i högre utsträckning tas tillvara för att öka kreativiteten och ge tillväxt och sysselsättning.⁵⁶

Delaktigheten

En förutsättning för Skånes utveckling är att göra integrationen till en välfungerande process där delaktigheten ska öka och utanförskapet minska. Idag existerar i Skåne etnisk, social och ekonomisk segregation, inte minst i de större städerna. Människors förmågor och erfarenheter bör bejakas för att tillvarata mångfalden, det är en fråga om attitydförändring och att bryta kategorisk tänkande. All form av diskriminering måste motverkas. Skåne ska fokusera på frågor som främjar sysselsättningen, ökar arbetsutbudet, bidrar till trygga och flexibla arbetsförhållanden och motverkar utanförskap på arbetsmarknaden.

Klimatet

Klimatförändringarna är något som berör alla och arbetet för att minska klimatgasutsläpp och anpassa oss till de klimatförändringar som kommer är ett gemensamt uppdrag där olika aktörer måste bidra.

Tillgängligheten

En utveckla infrastruktur är en förutsättning för en positiv utveckling i Skåne och därför måste kommunikationerna inom Skåne och med omvärlden bli bättre.

Öresundsintegrationen

Om integrationen över Öresund fortsätter och fördjupas ökar möjligheterna för Skåne. Målet är en gemensam bostads-, arbets- och utbildningsmarknad.⁵⁷

⁵⁵ Regionalt utvecklingsprogram för Skåne (2008-2016), remissversion, 2008:5

⁵⁶ Ibid., sidan 5 och 21

⁵⁷ Ibid., sidan 5 och 22

6.7.1 Jämställdhet och mångfald i det regionala utvecklingsprogrammet

Arbetsmarknaden är segregerad, många kvinnor arbetar i vård och omsorg samt utbildningssektorn och handel. Män finns i det privata näringslivet inom teknik, IT och byggsektorn. Denna segregering ska utbildningssystemet motverka. Ungdomars val av yrke och utbildning är till stor del beroende av deras föräldrars utbildningsbakgrund och följer traditionella köns-mönster. Betydligt fler kvinnor (54 %) än män (40 %) studerar vidare. Invånarna i Skåne ska ha möjlighet att stå på egna ben, ta ansvar och med stöd av starka nätverk klara av livets utmaningar. Jämlikhet mellan olika grupper och jämställdhet mellan kvinnor och män främjas och barnen i Skåne får en bra uppväxt. En möjlighet som nämns i SWOT-analysen av Skåne är tillvaratagandet av entreprenörsförmågan bland kvinnor och utrikesfödda.⁵⁸

6.8 RTP – Regionalt tillväxtprogram

Det regionala tillväxtprogrammet för Skåne antogs 2003, under våren 2009 kommer programmet att revideras och heta näringslivsprogram.

Utgångspunkterna i RTP:n är de strukturomvandlingar som Skåne stått inför. De varuproducerande verksamheterna har dragits ner medan tjänstesektorn vuxit starkt. Många storföretag har flyttat sin produktion utomlands och för att klara denna strukturomvandling har det krävts en ökad satsning på att främja entreprenörskapsanda och entreprenörskap. Företagandet är störst i de västra delarna av regionen. 24 % av alla nya företag startas av personer med utländsk bakgrund, vilket är en dubbelt så stor andel som denna grupp utgör av Skånes befolkning.

Företagen i Skåne upplever oftare än i övriga Sverige och övriga storstadsregioner ett hårt konkurrenstryck, svag efterfrågan, dålig lönsamhet och svårigheter i att få tag på lämplig arbetskraft. De små och medelstora företagen har svårt att ta sig in på den offentliga sektorn, vilken omsätter ca 33 % av Sveriges bruttonationalprodukt. En orsak till detta är de mindre företagens bristfälliga kunskaper om upphandlingsregler som hindrar dem från att ta del av denna sektor.⁵⁹

Utmaningar

I RTP: n nämns fem utmaningar som Skåne står inför. Den första handlar om att stärka Skånes roll som tillväxtmotor, regionen är en viktig del för att stärka tillväxten i Sverige då vi befinner oss i Öresundsregionen. Den andra utmaningen handlar om att bereda plast åt alla på arbetsmarknaden. Kompetensen hos framförallt utrikesfödda tas inte tillvara. Många människor står idag utanför arbetsmarknaden och det har drabbat kvinnor hårdare än män. Oavsett etnicitet eller kön ska alla människors unika kompetens användas, antingen som anställda eller företagare.

Den tredje utmaningen handlar om att stärka entreprenörskapet och företagande i Skåne. Nyföretagandet spelar en viktig roll och måste öka för att kompensera de neddragningar som sker i de svenska storföretagen samt de pensioneringar bland småföretagare som väntas de närmsta åren. Därför krävs ökade insatser för att främja bland annat entreprenörskapsutbildningar i skolan som tilltalar och når såväl män som kvinnor och utlandsfödda.

⁵⁸ Ibid., sidan 9, 13, 19 och 29

⁵⁹ Gränsöverskridande tillväxt! – ett förslag till regionalt tillväxtprogram för Skåne 2004-2007, 2003:17f

Den fjärde utmaningen regionen står inför handlar om att bygga samman Skåne. Idag består regionen av flera olika arbetsområden (antalet varierar beroende på kön och socioekonomisk grupp). Pendlingen är inte utbredd och länkarna mellan de olika arbetsmarknadsområdena är svaga. Därför krävs bättre kommunikationer, som inte inskränker på miljömålen. Den femte utmaningen handlar om att tillvarata landsbygdens utvecklingskraft. Där sker primärproduktionen av livsmedel och landsbygden är en viktig tillgång för Skåne. Men allt fler söker sig till storstadnära landsbygd, för att inte landsbygdsbefolkningen ska minska krävs insatser för att främja företagande utanför jordbrukssektorn.⁶⁰

6.8.1 Jämställdhet och mångfald i det regionala tillväxtprogrammet

Två av insatserna inom Skånes regionala tillväxtprogram handlar om kvinnors företagande och invandrades företagande. Ett antal aktiviteter som ska stödja insatsen kvinnors företagande sattes upp i programmet:⁶¹

- ▶ För kvinnor som vill starta eller driver företags erbjuds en kunnig och kvalificerad rådgivning.
- ▶ Stöd ges till kvinnor som vill starta företag i skedet före företagsstarter genom nätverk och goda förebilder.
- ▶ Stöd ges under början av företagande genom insatser för kompetensutveckling och nätverk för företagande kvinnor.
- ▶ Insatser för att växa i befintliga företag och samarbetsformer för affärer.
- ▶ Integrering och samverkan mellan nätverk för kvinnliga företagare och andra nätverk/organisationer för företagare, t.ex. Företagarna (RTP, sidan 73f)

Aktiviteter för att stödja invandrades företagande berör:

- ▶ Kvalificerad företagsrådgivning åt personer med utländsk bakgrund som står i begrepp att starta företag.
- ▶ Kompetenshöjande och tillväxtfrämjande insatser riktade mot befintliga invandrarföretag.
- ▶ Insatser riktade mot ökat samarbete och nätverksbygge mellan svenska och invandrarföretag.
- ▶ Stimulans samt information om företagandets villkor riktade mot främst nyanlända invandrare.
- ▶ Opinionsbildande och attitydförändrande med utnyttjande av goda exempel och förebilder.

⁶⁰ Gränsöverskridande tillväxt! – ett förslag till regionalt tillväxtprogram för Skåne 2004-2007, 2003:27

⁶¹ Ibid., sidan 73

6.9 Entreprenörskapsstrategi för Skåne län

Huvudmålet för entreprenörskapsstrategin för Skåne är fler och starkare företag. Kopplat till Entreprenörskapsstrategin finns en arbetsgruppen *Företagsamma Skåne* som arbetar med att ta fram en handlingsplan. Gruppen består av Företagarna, Svenskt Näringsliv, LRF, Sydsvenska industri- och handelskammare samt representanter från regiondelarna.

Strategin har fokus på två huvudområden, det är dels att stimulera entreprenörskap genom att arbeta med attityder och uppfattningar, framförallt inom utbildningssystemet och att utveckla det stödsystem som ska främja entreprenörskap, nyföretagande och utveckling av företag och innovationer.⁶² Entreprenörskapsstrategin identifierar sex problembilder för regionen:⁶³

- 1) Alltför lågt nyföretagande och outvecklat entreprenörskap samt för få innovationer.
- 2) Brist på en sammanhållen struktur bland de offentliga aktörerna för ett målinriktat entreprenörskapsarbete.
- 3) Ej individ- och behovsanpassar resurs-/serviceutbud i det offentliga stödsystemet.
- 4) Svårigheter att nå alla målgrupper (kvinnor, personer med utländsk bakgrund, ungdomar och de som vill starta företag tillsammans).
- 5) Låg aktivitet kring entreprenörskap i utbildningssystemet i Skåne
- 6) Låg medvetenhet om entreprenörskapets betydelse för samhällets utveckling.

För att uppnå huvudmålet fler och starkare företag i Skåne finns fyra delmål för regionen. Genom indikatorer för delmålen kan huvudmålet följas upp.

Ökad entreprenörsanda i Skåne. Andel elever och studenter i utbildningsväsendet som nås av entreprenörskapsfrämjande åtgärder.

Fler entreprenörer och innovationer i Skåne. Antalet nystartare per år. Antalet nystartade företag som överlever de första tre åren. Företag som fått offentligt stöd ska växa mer än företag som inte erhållit stöd.

Ökad kundnytta och effektivitet i det offentliga stödsystemet för entreprenörskap och innovationer. Antalet rådsökande som är nöjda med det stöd man har tagit del av.

Utveckla ett arbetssätt bland regionens aktörer baserat på öppenhet och mångfald som tar tillvara på potentialen hos individen oavsett kön, ursprung, ålder eller företagsform. Andelen kvinnor, personer med utländsk bakgrund, unga och företrädare inom den sociala ekonomin som tar del av det offentligt finansierade stödet.

6.9.1 Jämställdhet och mångfald i entreprenörskapsstrategin

Entreprenörskapsstrategin framhåller ökad kompetensutveckling och professionalisering av det offentliga stödsystemet med fokus på individ- och behovsanpassade tjänster, som innebär att stödsystemet ska förmå att se till individens behov, oavsett kön, ålder, ursprung eller företagsform. Dessutom ska stödsystemet kunna bemöta nya branscher, som offentligt finansierad verksamhet.⁶⁴

⁶² Entreprenörskapsstrategi för Skåne 2008-2013, 2008:3-4

⁶³ Ibid. sidan 9-10

⁶⁴ Ibid., sidan 15

7. Referenser

- **Arenor för entreprenörskap**, Berglund, Karin; Johansson, Anders W, FSF, Örebro, 2008.
- **En nationell strategi för regional konkurrenskraft entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013**, Regeringskansliet, 2007.
- **Entreprenörskapsbarometern 2007**, B 2007:4, Nutek, 2007.
- **Entreprenörskapsbarometern 2008**, B 2008:2, Nutek, 2008.
- **Entreprenörskapsstrategi för Skåne 2008-2013**, Region Skåne, 2008.
- **Företagerskan**, Holmquist, Carin; Sundin, Elisabeth, SNS Förlag, 2002.
- **Gränsöverskridande tillväxt! – ett förslag till regionalt tillväxtprogram för Skåne 2004-2007**, Region Skåne, 2003.
- **Invandrades företagande - en statistisk beskrivning av utlandsföddas företagande i Sverige**, Nutek, 2007.
- **Invandrades företagande – en studie av utlandsfödda företagare i Sverige**, R 2007:22, Nutek, 2007.
- **Jämställdhetsstrategi för Skåne län - kunskapsunderlag**. Rapport 2006:4, Länsstyrelsen i Skåne län, 2006.
- **Kvinnors företagande i gles- och landsbygder - fakta och fönster**, Glesbygdsverket, 2008.
- **Landsbygdsprogram för Sverige - Den skånska genomförandestrategin**, Rapport 2007:7, Länsstyrelsen Skåne, 2007.
- **Makt att forma samhället och sitt eget liv – jämställdhetspolitiken mot nya mål**, SOU 2005:66, Statens offentliga utredningar, 2005.
- **Marginalisering eller integration – invandrades företagande i svensk retorik och praktik**, Infonr 032-2001, Nutek, 2001.
- **Nationellt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning (ESF) - 2007-2013**, CCI-nummer 2007SE052PO001.
- **Nystartade företag tredje kvartalet 2008**, Institutet för tillväxtpolitiska studier, 2009.
- **Programplan Främja kvinnors företagande 2007-2009**, Nutek, 2008.
- **Regeringsbeslut – program för att främja kvinnors företagande**, näringsdepartementet, 2007-05-10.
- **Regional plan för genomförandet av det nationella strukturfondsprogrammet (ESF) - Skåne-Blekinge**, Region Skåne, 2007.
- **Regionalt strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning i Skåne-Blekinge 2007-2013 – operativt program**, Region Skåne, 2007.
- **Regionalt utvecklingsprogram för Skåne – 2004-2007**, Region Skåne, 2004.
- **Regionalt utvecklingsprogram för Skåne (2008-2016)**, (remissversion), Region Skåne, 2008.
- **”Vi ska slå dem med häpnad varje dag” – om framgångsrika kvinnoföretagare på landsbygden**, Karlsson, Sven-Erik; Lönnbring, Gunilla, Institutionen för samhällsvetenskap, Karlstad Universitet, 2005.
- **Årsbok 2008**, Infonr 018-2008, Nutek, 2008.

Bilaga 1. Insatser i Skåne för att främja företagare i företagandets olika faser.

Översiktlig bild, som visar strukturen och exempel på insatser och aktörer.
Den svarta linjen är företagaren och företagets utveckling

Allmänna insatser	Resurscentranätverk	Resurscentranätverk
	Bibliotekens företagsservice	BNI nätverk
	www.foretagarguiden.se	branschorganisationer

Specifika insatser

Högskola/universitet

..... MINC

..... VentureLab ...

..... IDEON

..... m fl

Starta eget

..... Nyföretagarcentrum

..... ALMI, IFS, ik2

... Klippkort för starta eget RRC

Mentorskap

Nyföretagarcentrum ... Almi

..... Företagarna

..... Successteam/gruppmentorskap RRC

Företagaren	Kan tänka sig	Vill bli	Hobby	Deltid	START	3 år	5 år	Anställda, aktieföretag ...

Alla insatser syftar till att påskynda och underlätta företagarens väg.
Insatserna för att främja företagande är i huvudsak koncentrerade till tiden kring företagsstarten och den närmaste tiden därefter. Det finns insatser för företagsutveckling även senare t ex kopplat till finansiering.
I tidiga skeden då företagsidén väcks finns färre eller inga insatser.

Bilaga 2

Konferens den 14 oktober 2009

På slutkonferensen i projektet *Rådgivning – kvinnors företagande* presenterades de olika faserna som projektrapporten lyfter fram. Deltagarna fick i smågrupper diskutera vilka insatser som de anser vara mest värdefulla för de olika faserna. Resultatet presenteras nedan. Observera att de flesta förslagen bestod av ord eller korta meningar och de har därmed, utifrån den kontext de framkom i, tolkats av författaren.

Inspirationsfasen

Det finns ett stort antal förslag på insatser i denna fas. De kan sammanfattas under två rubriker.

Utbildningssystemet

Ett mer generellt förslag handlar om att skapa förutsättningar för en ny mainstream (ungefär huvudinriktning) vad gäller utbildning, som inte enbart är kopplat eller leder till traditionell anställning. Utbildningssystemet kan också arbeta med att leka fram företagare, anordna entreprenörmässor på skolor, använda inspiratörer och igångsättare, låta elever förverkliga idéer samt lyfta fram verkliga förebilder.

Företagens vänner

Insatserna kan sägas gälla företagets vänner i den mån de arbetar proaktivt eller med information mot nya eller specifika målgrupper. Förslagen handlar om att skapa mötesplatser, synliggöra småföretagen, inspirera genom att t.ex. lyfta fram idéer som blivit förverkligade, slå hål på myter om att det är svårt att starta företag och anpassa information om företagande till den blivande företagaren.

Startfasen

Förslagen i denna fas är sammanfattade utifrån rubrikerna *trösklar* och *underlättare*, dvs. faktorer som kan utgöra trösklar och faktorer eller förslag som kan underlätta när man väl bestämt sig för att starta företag.

Trösklar

Ifrågasättande attityder, ekonomisk otrygghet (kan också vara en drivkraft för företagsstart), kunskapsbrist, könsroller, att hitta rätt information, kapital, osäker försörjning, föreställningar om att man måste jobba jämt, krav på att man måste vara aktiebolag för vissa pengar som kan sökas, rädsla för att släppa taget samt att hitta rätt informationskälla (person/organisation).

Underlättare

Att medverka på informationsträffar och nätverka, one-stop-shop med överblick över hela rådgivningssystemet, mer långsiktighet i starta-eget-projekt, rådgivning, inblick i olika företagsformer, Nyföretagarcentra, starta-eget-bidrag, mentor, bra kontaktnät, affärsänglar samt kunskap.

Driftsfasen och utvecklingsfasen

För de två sista faserna framkom tre typer av förslag. Det är viktigt att ha rätt revisor eller rådgivare, byt om det inte fungerar bra. Kollegor är betydelsefulla, speciellt för ensamföretagare. En ofta återkommande fråga är mentorer, som kan bidra med viktigt stöd och vägledning i ett företags drifts- och utvecklingsfaser.

RESURSCENTRUM

FÖR KVINNOR I SKÅNE

www.skane.se/resurscentrum

ISBN 978-91-633-5865-4